

☆ روی خط موسیقی

جشنواره موسیقی فجر بیش از ۳۰ اجرا را پشت سر گذاشت
تقدیر نمادین از «نادر مشایخی»

جشنواره موسیقی فجر امسال هم با تمام حاشیه‌هایش سومین شب اجرای خود را با بیش از ۳۰ اجرا در ۶ سالن پشت سر گذاشت؛ اگرچه برخی سالن‌ها با صندلی‌های خالی به استقبال گروه‌ها و افراد صاحب‌نامی چون نادر مشایخی رفتند. به گزارش ایسنا، نوای موسیقی ارکستر فرهنگ و هنر به رهبری نادر مشایخی جمعه‌شب در تالار رودکی به صدا درآمد. این اجرا به قطعاتی از دوران‌های مختلف تاریخ اختصاص داشت که برخی از آنها روزگاری به بهانه مفهوم «صلح» ساخته شده بودند و امروز برای ما و نسل‌های بعدی به یادگار مانده‌اند. البته پیش از آغاز اجرا، فیلم مستند کوتاهی از نادر مشایخی که رهبری بخشی از قطعات اجرای جمعه‌شب ارکستر را برعهده داشت، به نمایش درآمد. این فیلم که به بهانه بزرگداشت نادر مشایخی در این دوره از جشنواره موسیقی ساخته شده بود، روایتی کوتاه از بهانه‌های ساده ولی زیبایی این هنرمند برای ماندن در ایران را به تصویر کشیده بود. مشایخی در این فیلم کوتاه از زیبایی هر صدایی حتی سروصداهای شلوغی شهر تهران در زیر پل کالج سخن گفت و یادآور شد که هر صدایی می‌تواند به نوبه خود یک نوای موسیقی باشد. پس از نمایش فیلم هم محمد اله یاری، مدیرکل دفتر موسیقی و شاهین فرهت، دبیر جشنواره که در این اجرا حضور داشتند، به صورت نمادین از نادر مشایخی تقدیر کردند و اعلام شد که بزرگداشت اصلی به صورت رسمی در مراسم اختتامیه جشنواره موسیقی فجر انجام می‌شود. بخش نخست اجرای ارکستر فرهنگ و هنر توسط شهرام توکلی رهبری شد و این موضوع توسط توکلی این‌گونه توضیح داده شد که «متأسفانه به دلیل کسالتی که آقای مشایخی دارند، امکان این نبود که در تمام اجرای برنامه حضور داشته باشند؛ بنابراین قرار شد رهبری بخش اول را من و بخش دوم را ایشان انجام دهند.» پس از حضور مشایخی در بخش دوم اجرا، سه قطعه برای حاضران نواخته شد. او که روی یک صندلی نشسته بود، پیش از اجرای هر قطعه رو به تماشاگران پیشینه قطعات انتخاب شده را به زبانی ساده و صمیمی توضیح می‌داد. او درباره قطعه نخست اجرا گفت که این قطعه در قرن هفدهم ساخته شده و درباره صلح است؛ «صلح برای آن دوره و بعد از جنگ‌های صلیبی یک ارمغان بوده است. او همچنین قطعه دوم را متعلق به قرن نوزدهم دانست که با بخش‌های کوتاهی از سکوت همراه بود؛ سکوتی که به باور مشایخی می‌تواند باعث درک بهتر موسیقی شود.» نام قطعه آخر «خدایا به ما صلح عطا کن» بود که بنا به توضیح مشایخی پس از بمب‌گذاری قطاری در اسپانیا که حدود ۱۵۰ نفر در آن حادثه کشته شدند، ساخته شد. حتی اجرای نادر مشایخی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین اجراهای این دوره از جشنواره موسیقی فجر با صندلی‌های خالی مواجه بود و به همین علت پیش از آغاز اجرا، از افرادی که در بالکن نشسته بودند، درخواست شد که به سالن پایین بروند تا جمعیت به صورت متمرکزی در سالن اصلی حضور داشته باشند.

همچنین تالار رودکی در سومین شب از جشنواره موسیقی فجر و هم‌زمان با اجرای گروه «نوا ساز» به سرپرستی علی اصغر عربشاهی میزبان «علی ربیعی» سخنگوی دولت و «محمد اله یاری» رئیس دفتر موسیقی بود. «نوا ساز» گروهی است به سرپرستی علی اصغر عربشاهی که در سال ۱۳۹۵ تشکیل شد و پس از آن در همان سال کنسرت «سپاه مشق» را در تالار رودکی به روی صحنه برد و سپس با حضور در جشنواره‌های مختلف به فعالیت خود ادامه داد. به گزارش موسیقی ما، گروه موسیقی «اقبال آذر» به سرپرستی و خوانندگی سبحان مهدی پور، در فرهنگسرای نیاوران روی صحنه رفت. این گروه موسیقی که به احترام آوازخوان صاحب سبک، اقبال آذر، نام‌گذاری شده است، در دومین سانس این روز جشنواره قطعات خود را با اشعاری از حافظ، سعدی، فروغی بسطامی و... اجرا کرد. «اقبال آذر» پیش از این چند اجرا در تهران و شهرستان‌ها روی صحنه برده و دو آلبوم موسیقیایی را تحت عنوان «یادواره اقبال آذر ۱ و ۲» منتشر کرده است.

فرهنگسرای نیاوران هم در نخستین سانس جمعه‌شب به میزبانی گروه موسیقی «بانگ نو» رفت. این گروه به سرپرستی نسترن هاشمی و خوانندگی مهیار شادروان، قطعات خود را با رویکرد موسیقایی مبتنی بر مدهای موسیقی دستگامی ایران و نگرش چند صدایی، به گوش علاقه‌مندان این سبک موسیقی رساندند. حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی در حاشیه این اجرا گفت: «من از گذشته‌های دور همواره منتقد جشنواره بودم و دوست داشتم جشنواره موسیقی فجر به جایگاهی که لایق آن است، برسد. متأسفانه سال گذشته زحمات بسیاری که برای ارتقای جشنواره کشیده شده بود، از بین رفت. دوباره ساختن کار سختی است. بر هیچ‌کس پوشیده نیست که جشنواره موسیقی آن‌طور که باید و شاید، عیار پیدا نکرده و حمایت کافی را برخورد ندیده است. همه باید تلاش کنند تا جشنواره‌ای که متعلق به هنرمندان موسیقی و بستری برای موسیقی این مرزوبوم است، ارتقا پیدا کند. باید از ظرفیت منحصره‌فرد جشنواره موسیقی فجر برای رشد موسیقی استفاده شود، تا در جامعه بین‌المللی نیز جایگاهش را پیدا کند. همان‌طور که همه جشنواره‌های موفق سابقه‌های طولانی دارند، این امر نیز نیاز به یک کار مستمر و درازمدت دارد.»

ارکستر سمفونیک تهران با رهبر میهمان خود نصیر حیدریان، گروه‌های موسیقی آرام جان و نوآرگدان و دوت زهی آتیر از کشور اتریش، گروه موسیقی سرو خراسان، گروه موسیقی ژیارو گروه تالی و دو نوتالی به سرپرستی علیرضا برنجیان، محسن ابراهیم‌زاده، تریو جز ایتالیایی لوکا آکینو نوازنده مبتکر و مولف ترومپت اهل جنوای ایتالیا، وحید اسداللهی نوازنده نام‌آشنای ناقارا (ساز کوبه‌ای آذربایجان) از جمله افراد و گروه‌هایی هستند که در چهارمین شب از سی و پنجمین جشنواره موسیقی فجر روی صحنه رفتند. □

سریال حواشی جشنواره فیلم فجر پایان‌پذیر است

دومینوی انتقادات و اعتراضات و جنجال‌ها

«بولاد امین» امسال شرایط سختی داشتیم، چون اتفاقاتی در جامعه رخ داد و فیلمسازان که احساسی و عاطفی هستند، واکنش‌هایی داشتند. رسانه‌های خارجی هم روی این مسأله کار کردند تا جشنواره‌های فجر در حوزه‌های مختلف سینما، موسیقی، تئاتر، تجسمی و... برگزار نشود. برخی از فیلمسازان می‌گفتند با آنها تماس گرفته می‌شود و می‌گویند اگر در جشنواره شرکت کنند، خائن هستند! حتی با برخی گزینه‌های ما برای داوری نیز چنین تماس‌هایی گرفته شده بود. من تشکر می‌کنم که فیلمسازان فیلم‌هایشان را شرکت دادند. اینها سخنان دبیر جشنواره فیلم فجر است. صحبت‌هایی شاید برای تلطیف فضای سینما، بعد از حواشی و جنجال‌های سریالی که حتی بعد از مراسم اختتامیه جشنواره نیز ادامه پیدا کرده‌اند - که انگار قرار نیست حواشی‌اش به نقطه پایان برسد. آن‌هم درحالی که پنج روز از برگزاری مراسم اختتامیه جشنواره فیلم گذشته، جشنواره‌های موسیقی و تجسمی کارشان را آغاز کرده و سینما را قاعدتا از صدر اخبار به حاشیه رانده‌اند. بحث فیلم‌های اکران نوروز و تعبیه سازوکاری منطقی‌تر برای انتخاب ترکیب اکران‌های مهم (از جمله نوروز) تبدیل به مطالبه‌ای پررنگ از سوی سینماگران شده و ادامه اکران فیلم‌های روی پرده نشان از بازگشت سینما به روند حرکتی نرمال خود دارد، اما ادامه جنجال‌ها و حواشی رسانه‌ای جشنواره فیلم فجر، به خصوص وقایعی که در اختتامیه جشنواره رخ داد و سپس اعتراضات دنباله‌دار عوامل فیلم‌ها به جایزه‌نگرفتن‌شان نشان از عمق و شدت بحران دارد، تا حدی که دبیر جشنواره را به برنامه‌ای تلویزیونی کشانده و مجبور به پاسخگویی می‌کند.

قابل طرح است: «که می‌تواند به معنای تأیید تلویحی اختلافات درونی داورها باشد.

حجم و شدت انتقادات به کلیت جشنواره، آرای داوران و به‌خصوص صندلی‌های خالی سعید ملکان و گروهش چنان بود که ابراهیم داروغه‌زاده دبیر جشنواره، ناچار شد در برنامه هرپوز افخمی حضور یافته و به صراحت به این مسأله واکنش نشان دهد. در پاسخ به صحبت‌های افخمی که ادعا داشت «امسال نتوانستیم در تیم داوران باشم اما اگر عکس‌العمل درستی برای حرکت ملکان وجود نداشته نباشد، داوری جشنواره را هیچ‌گاه قبول نخواهم کرد.» داروغه‌زاده با اشاره به اینکه «امسال نمی‌خواستیم دبیری جشنواره را بپذیریم، اما بحث‌های تحریم که پیش آمد، انگیزه‌های برایم به وجود آورد که حضور داشته باشم» گفت: «سعید ملکان توهینی نکرده. او از تهیه‌کنندگان خوب سینماست و در سه دوره‌ای که من دبیر بودم، سه فیلم خوب تنگه‌ابوقریب، تختی و روز صفر را به جشنواره آورده است. در ثانی اعتراض ملکان به دبیر جشنواره بود، نه داوران، که چرامثلاً فردی که گفته است به جشنواره نمی‌آید، داوری شده است.»

داروغه‌زاده درباره شایعه احتمال رأی‌گیری دوباره جوایز نیز که اول بار از زبان فرشته طائرپور مطرح شد، گفت: «رای داور نهایی است، ممکن است جوایز نقدی را پرداخت نکنند یا درباره سیمرغ بگویند تا نامه‌ای نوشته نشود و رسماً عذرخواهی نکنم، سیمرغ داده نمی‌شود اما تغییر رأی درست نیست.»

دبیر جشنواره درباره کلیت داوری‌ها و اهدای سیمرغ نیز توضیح داد که «وقتی کاندیدها را اعلام کردیم، ۹۰ درصد رسانه‌ها می‌گفتند نظر داوران درست بوده و حتی بعد از جوایز خیلی‌ها می‌گفتند خوب بوده است و امسال حتی فیلم‌های لوباجت (کم‌هزینه) هم جایزه گرفتند و خیلی‌ها دوست دارند این فیلم‌ها را هم ببینند.»

داروغه‌زاده درباره «آتابای» نیز که به عقیده بسیاری از منتقدان بهترین فیلم جشنواره بود، اما هیچ جایزه‌ای دریافت نکرد، گفت: «آتابای» فیلم خوبی بود که در برخی از رشته‌ها کاندیدا شد اما اتفاق لازم در هیچ‌یک از رشته‌ها برایش رخ نداد. «دبیر جشنواره دلیل اهدانشدن جایزه فیلمنامه اقتباسی را هم ساخته‌نشدن فیلم اقتباسی عنوان کرد. □

مگر می‌شود همه جایزه بگیرند؟! □

شاهین امین، منتقد و روزنامه‌نگار با نام‌بردن از بزرگان چون عباس کیارستمی، کیانوش عیاری، رخشان بنی‌اعتماد، رضا میرکریمی و فیلم‌هایی چون درباره‌الی و بسیاری فیلم دیگر که در سال حضور در جشنواره جایزه نبردند و هیچ‌گاه هم مسأله‌شان سیمرغ نبوده، گفت: «ما انتظارمان از جشنواره فیلم فجر بالا رفته است. همه انتظار دارند خواسته‌هایشان در جشنواره مرتفع شود. توقع دارند در جشنواره به تعداد، جایزه ببرند! همه شرکت‌کنندگان در جشنواره فیلم فجر توقع جایزه دارند و گاهی همه، حتی کسانی که جایزه هم گرفته‌اند، اعتراض می‌کنند. چه اتفاقی افتاده که همه معترضند؟! □

جشنواره سی‌وهشتم فیلم فجر حواشی زیادی داشت. حاشیه‌هایی که از مدت‌ها پیش از آغاز جشنواره در رسانه‌ها مطرح شدند و تا همین امروز که چند روزی از پایان جشنواره گذشته است، ادامه یافته‌اند. حواشی و جنجال‌هایی که از تحریم اعتراضی شماری از سینماگران سرشناس آغاز شد، به نحوه انتخاب فیلم‌ها و بیرون‌ماندن شماری از فیلم‌ها مانند عنکبوت (که بعدتر، نمایش آن برای رسانه‌ها این‌انگاره را ثابت کرد که حضورنداشتن در جشنواره ربطی به کیفیت و ارزش‌های داشته و نداشته‌اش ندارد) رسید، موضوعاتی چون حضور فیلمی مانند خورشید (که به‌رغم تأکید آیین‌نامه جشنواره مبنی بر بازبینی فیلم‌های آماده، در نیمه‌اول جشنواره هنوز کامل نشده بود) و داوری‌نشدن فیلمی چون پسرکشی را شامل شد، به اعتراضات جهت‌دار منتقدان تلویزیونی و به‌خصوص عوامل برنامه‌های خاص که علناً علیه کلیت سینمای ایران موضع گرفته‌اند، ختم شد و در نهایت در مراسم پایانی نیز به حواشی مرتبط با اعطای جایزه به هنرمندان تحریمی و حضورنداشتن سعید ملکان و عوامل دیگر فیلم روز صفر در سالن انجامید. بگذریم از شایعه افشای نتایج نهایی، که باعث شده بود عده‌ای از سینماگران زحمت آمدن به مراسم اختتامیه را به خودشان ندهند. سریالی از حواشی پدنامه و پربازتاب، که در نهایت خود جشنواره و فیلم‌هایش را به حاشیه رانده و خود را در خاطرات سینما و دستان جای دادند. چندان که الان اگر عکس‌های مرتبط با موضوع جشنواره سی‌وهشتم را در یکی از موتورهای جست‌وجو سرچ کنید، بیش و پیش از فیلم‌ها و مراسم پایانی، عکس صندلی‌های خالی گروه روز صفر را در سالن اختتامیه خواهید دید، که در روز اختتامیه عکاسان رسانه‌های مجازی به اصرار در خروجی سایت‌ها و کانال‌های خود قرار دادند.

بعد از اختتامیه نیز حواشی با همان سرعت و شدت ادامه یافته است. از انواع و اقسام انتقادات به عدم بخش بعضی از مراسم اختتامیه در تلویزیون گرفته تا افشای مخالفت دبیر جشنواره با جایزه‌گرفتن فرامرز قریبیان و مخالفت سعید راد با جایزه‌گرفتن جواد عزتی. از انتشار اعتراضات رسانه‌ها و چهره‌های خاص به جایزه‌دادن به پیمان معادی گرفته تا انتشار اخباری مبنی بر برخورد قریب‌الوقوع سازمان سینمایی با سعید ملکان و فیلم روز صفر.

محمد مهدی عسگریو یکی از داوران جشنواره فجر دلیل اصلی بیشتر انتقادات و اعتراضات به داوری‌ها را این موضوع می‌داند که «برخی از سینماگران دریافت‌اند که می‌توانند از فضای جشنواره برای معامله و سرزبان انداختن خود و فیلم‌شان استفاده کنند». عسگریو که خود در چند دوره از جشنواره دبیری این رخداد را برعهده داشته، با اشاره به اینکه داوران گلاباتورهای جشنواره نیستند، می‌گوید که «با جشنواره‌ای مواجه هستیم که مشابهی در دنیا ندارد. مخاطبان سینما از طیف‌های مختلفی هستند. برخی بولتن‌نویسند، برخی علاقه‌مند و برخی منتقد. برخی سینماگران دریافت‌اند که می‌توانند از فضای جشنواره برای معامله و روی زبان‌انداختن خود و فیلم‌شان استفاده کنند!» عسگریو که به‌عنوان دبیر دوره بیست‌ویکم جشنواره فیلم فجر از تعداد جایزه‌های این جشنواره کاسته بود، عقیده دارد که «برای دلخوشی اهالی سینما تعداد جایزه‌ها را اضافه کرده‌اند تا کمتر مورد بازخواست قرار گیرند.»

محمد مهدی عسگریو درباره شایعات منتشرشده مبنی بر مخالفت شدید سعید راد با اهدای سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل به جواد عزتی برای فیلم آتابای، این اتفاق را نه تأیید و نه تکذیب می‌کند. «این جور بحث‌ها با حضور شخص سعید راد